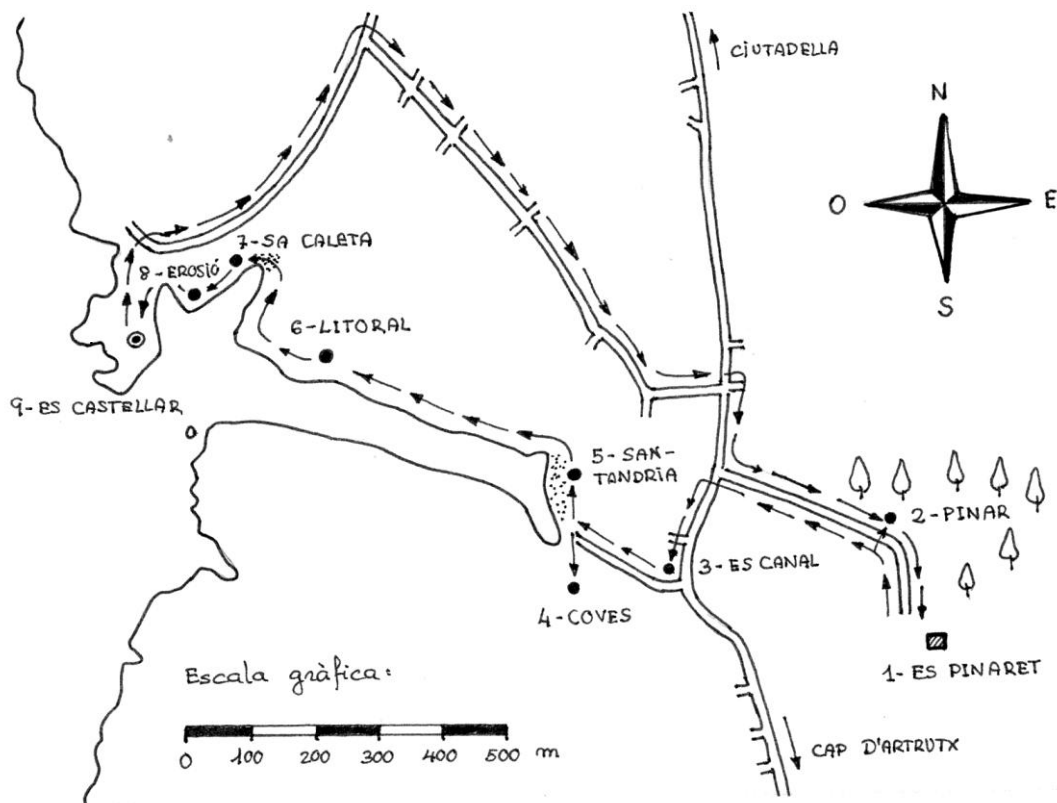

Aturada 1: Es Pinaret

Es Pinaret està situat al terme municipal de Ciutadella que és el més occidental de Menorca. En relació al nucli urbà ens trobem situats en direcció sud.

S'arriba al Camp per la carretera Ciutadella - Cap d'Artrutx, desviant-se a l'esquerra a l'altura del quilòmetre 1'700.

Pinta la mar de color blau; les carreteres, gris; les cases des Pinaret, vermell; i l'arena de les platges, groc.

Amb l'ajuda de l'escala gràfica calcula els quilòmetres aproximats que hem de recórrer.

Per orientar-nos ens servim dels punts cardinals. La situació d'aquests punts a la zona on ens trobem és com et mostra el plànol anterior:

En quina direcció és situada la carretera Ciutadella - Cap d'Artrutx?

En quina direcció es troba es Castellar?

Aturada 2: El Pinar

Es Pinaret de Santandria és un petit pinar on els pins, que són els arbres predominants, conviuen amb els ullastres i algunes sivines. El sotabosc és ric en arbusts i plantes enfiladisses, mentre que l'estrat herbaci és bastant pobre. Aquest pinaret és l'única zona boscosa, pràcticament verge, que trobam a la costa occidental de Menorca.

Originàriament els pins no eren tan abundants a les nostres illes. Quins factors han afavorit el seu desenvolupament?

L'ullastre i la sivina són els arbres que conviuen amb els pins. Es tracta d'arbres que moltes vegades estan poc desenvolupats i, freqüentment, no passen de fer la mida d'arbusts.

La mata o llenrisca, el llampúgol i l'aladern són arbusts molt abundants as Pinaret.

Identifica'ls i escriu el seu nom sota del dibuix corresponent.

Aturada 3: Es Canal

Com creus que es va formar aquest canal?

Assenyala les característiques que es donen en els barrancs i canals:

Sec Humit Ventós Arredossat

En conseqüència, com devia ser la vegetació?

Per què els canals tenen bones terres de conreu?

Quins elements naturals observam ara?

Quins elements humanitzats observam?

Quina diferència hi ha entre un canal i un barranc?

Coneixes altres canals o altres barrancs?

Aturada 4: Santandria

La cala de Santandria és una entrada de la mar a la costa, arredossada i apta per varar-hi embarcacions petites. L'arena és blanca i fina perquè prové de l'esmicolament de les roques calcàries, pròpies del migjorn menorquí.

Explica com és la cala de Santandria?

Si cercam bé, podrem trobar damunt l'arena molts restes. Cercau-ne uns quants i classifiquau-los.

Com creis que han arribat aquests restes?

Quins d'aquests restes trobau que són brutícia?

Damunt l'arena abunden les restes d'una planta que la gent anomena alga. En realitat es tracta d'una planta marina que forma vertaders prats submarins, on molts peixos troben el seu cau. Les ones treuen fragments de les seves fulles acintades i de les seves tiges fibroses.

Com han arribat a la cala les restes de posidònia?

Toca les fulles i feu-ne un descripció:

Color:

Forma:

Dimensions:

Assenyala les parts de la planta de posidònia.

Quina funció fa la posidònia quan està dipositada a la platja?

Si observes els senyals de la presència humana a Santandria te'n podràs adonar que hi ha uns tipus de construccions tradicionals i unes altres, molt més abundants, de construcció més recent. L'ocupació tradicional es trobava lligada a l'activitat primària: la pesca i l'agricultura.

Quines diferències observes entre les vivendes tradicionals i les modernes?

Aturada 5: Litoral

Ran de la mar, on hi arriben les esquitxades, s'hi fan poques plantes. Les que estan més ben adaptades a l'elevada concentració salina són el fonoll marí i els ensopegalls o coques de paret.

- El fonoll marí és una umbeil·lífera baixa, de fulles gruixades, carneses i carregades d'aigua. Les fulles i parts tendres, adobades amb vinagre, són aperitives i digestives, encara que a Menorca no es mengen gaire.

- D'ensopegalls n'hi ha varies espècies, algunes d'elles endèmiques. Són plantes amb una roseta basal de fulles espatulades, tiges primes i ramificades.

Quins factors limiten el creixement de les plantes ran de la mar?

Un poc més terra endins, i per tant amb concentració un poc menys elevada de sal, trobarem els socarrells, que tenen forma de coixinets espinosos com a protecció contra l'embat del vent.

No gaire enfora de la vorera del mar has pogut veure algunes plantes que ja havíem vist a Pinaret. És el cas de la mareselva, l'aritja, la mata, l'aladern... Però aquest darrer té una forma ben diferent del que creixia en el pinar. Aquí s'adapta al vent fort i carregat de sal i s'arrapa a terra, agafant formes aerodinàmiques modelades pel vent. Es una varietat endèmica de Menorca que es coneix amb el nom d'aladern menorquí.

Per altra banda hem vist plantes ben diferents de les que creixien en el pinar: el fonoll marí, els ensopegalls, els socarrells....

De tot aquest coneixement es dedueix que els factors ambientals condicionen el tipus de comunitat vegetal que es desenvolupa en un indret concret. Els diferents tipus de sòl i els distints nivells d'humitat, salinitat, lluminositat i temperatura fan que la vegetació sigui ben diversa segons la zona de que es tracti.

Ara intentarem de conèixer alguna d'aquestes plantes tan valentes:

Data

Lloc

Saps què és de nom ?..

Alçada aproximada

Quin tipus de planta és ?

Té fulles ?

De quin color ?

Quin tipus de fulla té?

Com és la vora?

Quina forma tenen ?

Punxen ?

Quina és la disposició de les fulles a la branca?

Té flors ?

De quin color són ?

Té fruits ?

Com són ?

Saps si aquesta planta té cap utilitat ?

Dibuixa:

Planta

Fulla

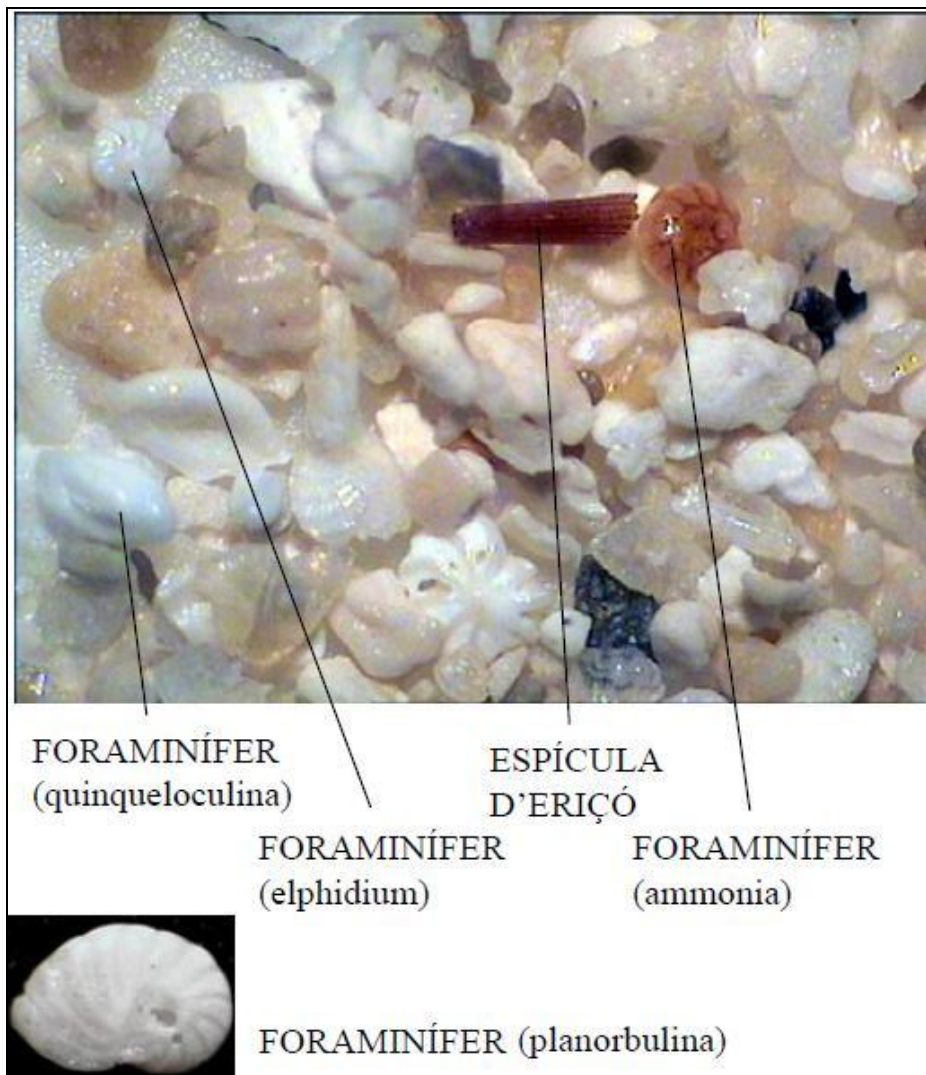
Flor o fruit

Aturada 6: Sa Caleta

Aquesta petita cala es diu sa Caleta i, com Santandria, està situada al final d'un canal.

Agafa arena amb la mà i explica com és.

Observa els grans amb la lupa binocular

L'arena de les nostres platges està composta per dos tipus de materials:

- Litoclastes: grans d'arena que procedeixen de l'erosió de roques i dels materials arrossegats per torrentades.
- Bioclastes: grans d'arena que procedeixen d'esquelets d'animals marins.

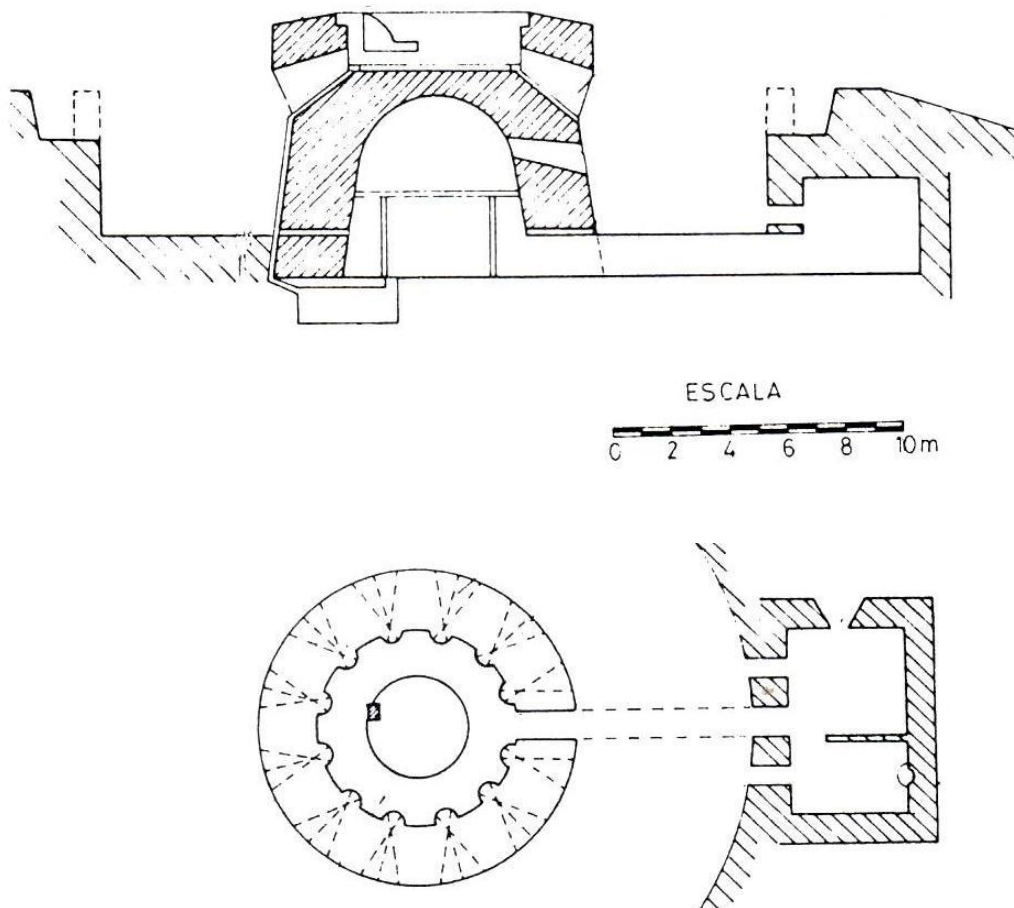
Aturada 7: Es Castellar

Es Castellar és una de les onze torres de defensa que foren construïdes pels anglesos durant la seva tercera i darrera ocupació de Menorca a finals del segle XVIII. Segons una inscripció que hi havia a l'interior de la torre, es Castellar fou construït l'any 1799.

Les torres de defensa servien per vigilar i contrarestar els desembarcs de tropes enemigues que intentaven apoderar-se de Menorca

Quantes espitlleres hi ha a l'exterior a nivell del fossat?

Quants punts de tirador hi ha a l'interior?

Quins llocs reconeixes des de dalt?